

رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

عبدالحسین شکورنیا^{1*}، مهري غفوريان بروجردنيا²، حسين الهام پور³

چکیده

زمینه و هدف: موفقیت تحصیلی در دانشگاه‌ها مرهون تلاش مؤثر، مطالعه صحیح و مدیریت زمان است. شناسایی و تقویت استراتژی‌ها و رویکردهای مطالعه در مراکز آموزشی با تسهیل فرایند یادگیری می‌تواند عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود بخشد. هدف این مطالعه بررسی رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز بود.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی بر روی ۳۶۱ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در سال ۱۳۸۹ انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه استاندارد شده رویکردها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان (ASSIS) بود که روایی و پایایی آن قبلاً تأیید شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS-15 صورت گرفت و از آزمون‌های آماری t مستقل، ANOVA و همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها: حدود دو سوم دانشجویان مورد بررسی دختر و بیش از ۵۰ درصد در مقاطع کارشناسی و کاردانی اشتغال به تحصیل داشتند. میانگین معدل تحصیلی دانشجویان ۱۶/۱۸ بود. میانگین نمره رویکرد عمقی، راهبردی و سطحی مطالعه دانشجویان به ترتیب: ۱۵/۱۸، ۱۵/۴۸ و ۱۳/۴۰ از حداکثر ۲۰ بود. بین میانگین نمره رویکردهای راهبردی و سطحی مطالعه دانشجویان و عملکرد تحصیلی آنها ارتباط معناداری وجود داشت ($r = -0/167$ و $r = 0/137$). اما بین رویکردهای مطالعه دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: دانشجویان از رویکرد عمقی و راهبردی مطالعه، بیشتر از رویکرد سطحی مطالعه استفاده می‌کنند. ارتقای کیفیت آموزش و بهبود شرایط یادگیری ایجاد می‌کند که در طراحی و ارائه آموزش به رویکردهای مطالعه دانشجویان توجه شود.

کلید واژگان: رویکردهای مطالعه و یادگیری، دانشجویان، ASSIS

۱- مربی گروه ایمنولوژی.

۲- دانشیار گروه ایمنولوژی.

۳- مربی گروه تربیتی.

۱و۲- گروه ایمنی‌شناسی، دانشکده

پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی

جندی شاپور اهواز، ایران.

۳- گروه علوم تربیتی، دانشگاه شهید

چمران اهواز، ایران.

* نویسنده مسؤل:

عبدالحسین شکورنیا؛ گروه ایمنی‌شناسی،

دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم

پزشکی جندی شاپور اهواز، ایران.

تلفن: ۰۰۹۸۹۱۶۳۱۳۲۶۰۲

Email: shakurnia@yahoo.com

مقدمه

است که در حل مشکلات تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد و به دانشجویان کمک می‌کند تا مهارت‌هایی را که در طول دوران تحصیل به آن نیاز دارند، رشد و توسعه دهند. شناسایی و تقویت این استراتژی‌ها به فرد کمک می‌کند تا با تکیه بر توانایی‌های خود با موفقیت کامل تحصیلات دانشگاهی را پشت سر بگذارد (۵).

بسیاری از دانشجویان زمانی که وارد دانشگاه می‌شوند در مورد مهارت‌های ضروری در دانشگاه که یکی از مهم‌ترین آنها مهارت مطالعه و یادگیری است، اطلاعات کمی دارند. دانشجویان باید قادر باشند تا تأثیر استفاده از مهارت‌ها را در دانشگاه ارزیابی کرده و با توجه به نتایج حاصل، آنها را به‌کار گیرند. رویکردهای مطالعه و یادگیری یک فرایند سیستماتیک بوده که به‌وسیله فراگیران مورد استفاده قرار می‌گیرد و باعث درک عمیق و وسیع مطالب خوانده شده می‌شود (۶).

نتایج مطالعات نشان می‌دهد که ارتباط مثبتی بین راهبردهای یادگیری مورد استفاده دانشجویان و موفقیت تحصیلی آنان وجود دارد (۷-۹). بررسی رویکردهای مطالعه دانشجویان با عملکرد تحصیلی بالا و پایین تفاوت واضحی بین رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویانی که از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردار بودند را در مقایسه با سایر دانشجویان نشان داد (۱۰). فتح‌آبادی و یونکر در دو مطالعه نشان دادند که رویکردهای مطالعه و راهبردهای آماده شدن برای امتحان بین دانشجویان با پیشرفت تحصیلی بالا و پایین متفاوت است (۱۱، ۱۲).

از آنجایی که به‌کارگیری روش‌ها و مهارت‌های متنوع مطالعه، در یادگیری بهتر دانشجویان مورد تأیید قرار گرفته است، بنابراین لازم است برای بهبود وضع یادگیری و افزایش دقت و کیفیت مطالعه و درک مطالب، به آموزش و نهادینه‌سازی روش‌های مؤثر یادگیری و مطالعه پرداخته شود

روش‌ها و مهارت‌های مطالعه مجموعه تکنیک‌ها و فنونی هستند که کاربرد آنها مطالعه را آسان‌تر، سریع‌تر و لذت‌بخش‌تر می‌سازد. در نتیجه، علاقه خواننده نسبت به مطالعه افزایش یافته و با صرف زمان کوتاه‌تر مطالب بیشتری را فرا می‌گیرد. به‌کارگیری روش‌ها و مهارت‌های متنوع مطالعه در نقاط مختلف جهان در یادگیری بهتر دانشجویان مورد تأکید است (۱).

در دانشگاه‌ها معمولاً دانشجویان به روال همیشگی مطالبی را از منابع مختلف آموزشی دریافت می‌کنند و پس از آن، آزمون و ارزشیابی انجام می‌شود. اما هیچ توصیه‌ای درباره نحوه مطالعه و مدیریت بر نظام یادگیریشان به آنها نمی‌شود. در بسیاری از مواقع دانشجویان ممکن است زمان زیادی را صرف مطالعه و خواندن مواد درسی کنند اما خواندن آنها کارآیی لازم را نداشته باشد. عدم توجه به مقوه یادگیری می‌تواند موجب اتلاف هزینه زیادی در نظام آموزشی شده و باعث کاهش انگیزه دانشجو و حتی افت تحصیلی گردد. در بررسی علل افت تحصیلی عموماً مسایل گوناگونی مورد بررسی قرار می‌گیرد. یکی از دلایل افت و شکست تحصیلی، می‌تواند به ضعف مهارت‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان مربوط باشد (۲، ۳).

بسیاری از تحقیقات آموزشی به این موضوع پرداخته‌اند که استادان چگونه باید مطالب درسی را ارائه کنند تا یادگیری به حداکثر برسد، در حالی که طبق نظریه‌های شناختی، این یادگیرنده است که عامل اصلی و مهم کسب اطلاعات محسوب می‌گردد. اغلب دانشجویان با درک بهتر فرایند یادگیری می‌توانند عملکرد تحصیلی خود را بهبود بخشند، بنابراین می‌توان گفت یکی از عوامل مهم موفقیت تحصیلی دانشجویان آشنایی با مهارت‌های مطالعه و یادگیری است (۴). استراتژی‌های مطالعه و یادگیری با تسهیل فرایند یادگیری دانشجویان عملکرد تحصیلی آنان را بهبود می‌بخشد. استراتژی‌های مطالعه و یادگیری به مثابه ابزاری

و طبعاً قبل از هر چیز شناخت رویکردها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان ضروری است.

با توجه به اهمیت به‌کارگیری راهبردها و مهارت‌های مطالعه در پیشرفت تحصیلی فراگیران و با توجه به فقدان اطلاعات درباره رویکردهای مطالعاتی دانشجویان، این مطالعه با هدف تعیین رویکردها و مهارت مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در سال ۱۳۸۹ انجام گرفته است. تا ضمن شناسایی رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان، برنامه‌ریزان آموزشی را در تغییر و تدوین شیوه‌های آموزشی مناسب یاری دهد.

روش بررسی

این مطالعه یک بررسی توصیفی - مقطعی است که در نیم‌سال دوم ۸۸-۸۹ روی جامعه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه انجام شده است. حجم نمونه مطابق با جدول مورگان ۳۶۱ نفر برآورد گردید (۱۳). نمونه‌گیری به روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای و به نسبت دانشجویان هر دانشکده انجام گرفت. نمونه مورد نیاز در هر دانشکده به نسبت تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل در آن دانشکده و از بین دانشجویان سال دوم و سوم به‌طور تصادفی انتخاب شدند. پرسش‌نامه‌ها در پایان ترم در اختیار دانشجویان قرار گرفت و ضمن توضیح اهداف مطالعه و توجیه دانشجویان، از آنان خواسته شد تا در صورت تمایل پرسش‌نامه‌ها را تکمیل و عودت دهند.

برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه رویکردها و مهارت مطالعه دانشجویان (Approached and Study Skills Inventory for Students-ASSIS) استفاده شد (۵). این پرسش‌نامه یکی از کامل‌ترین ابزارهای سنجش در این زمینه می‌باشد. که توسط انتویستل (Entwistle) و تیت (Tait) در سال ۱۹۹۷ ساخته شده و آخرین پرسش‌نامه از سری پرسش‌نامه‌های رویکردهای مطالعه (مانند

Approaches to Study Inventory-ASI) است که پس از سال‌ها پالایش نسخه‌های قبلی ساخته شده است (۱۱). این ابزار که به منظور اندازه‌گیری میزان استفاده دانشجویان از رویکردهای مطالعه و یادگیری طراحی شده و به طور گسترده در دانشگاه‌های انگلیس مورد استفاده قرار گرفته است، سه رویکرد عمقی، راهبردی و سطحی مطالعه را مورد بررسی قرار می‌دهد (۵). این پرسش‌نامه به فرد کمک می‌کند تا به گونه‌ای نظام‌مند توضیحاتی درباره روش یادگیری و مطالعه خود در اختیار بگذارد، مشتمل بر ۵۲ سؤال است که در مجموع روش‌های مختلف مطالعه را شامل می‌شوند. در این پرسش‌نامه برای سنجش رویکرد عمقی از ۱۶ سؤال، رویکرد راهبردی از ۲۰ سؤال و رویکرد سطحی نیز از ۱۶ سؤال استفاده شده است که هر ۴ سؤال به یک خرده‌مقیاس تعلق دارند. بدین‌ترتیب رویکردهای عمقی و سطحی هر کدام دارای ۴ خرده‌مقیاس و رویکرد راهبردی دارای ۵ خرده‌مقیاس است که راهبردها و انگیزه‌های مطالعه و یادگیری را می‌سنجند.

خرده‌مقیاس‌های رویکرد عمقی عبارت‌اند از: جستجوی معنا از منابع مورد مطالعه، مرتبط ساختن اندیشه‌های مطرح شده در متن، استفاده از شواهد در هنگام داوری و نتیجه‌گیری و علاقه‌مندی به مطالب مورد مطالعه؛ خرده‌مقیاس‌های رویکردهای راهبردی عبارت‌اند از: مطالعه منظم، مدیریت زمان، هشیاری در برابر تقاضاهای تکلیف، دستیابی به اهداف تعیین‌شده و کنترل و تنظیم اثربخشی؛ و خرده‌مقیاس‌های رویکردهای سطحی نیز عبارت‌اند از: حفظ کردن مطالب نامرتب و پراکنده، مطالعه بدون هدف، محدود کردن مطالعه به سرفصل‌ها و مطالعه به‌خاطر ترس از شکست خوردن. سؤال‌های این پرسش‌نامه به شکل مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است که پاسخ‌دهندگان نظر خود را درباره هر کدام از گویه‌ها با گذاشتن علامت در یکی از گزینه‌های؛ موافق، تا حدودی موافق، نامطمئن، تا حدودی مخالف و مخالف مشخص می‌کنند. به هر کدام از گزینه‌ها

آمده بر تعداد خرده‌مقیاس‌های آن حیطه تقسیم می‌شدند (برای رویکردهای عمقی و سطحی عدد ۴ و برای رویکرد راهبردی عدد ۵). بنابراین حداکثر میانگین برای هر رویکرد ۲۰ و حداقل آن ۴ خواهد بود.

داده‌های گردآوری شده وارد نرم‌افزار SPSS-15 شد و در دو سطح آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (ANOVA و t-test) و همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از ۳۶۱ پرسش‌نامه توزیع شده، تعداد ۳۴۳ دانشجوی پرسش‌نامه را به‌طور کامل تکمیل کردند (میزان پاسخ‌دهی ۹۵ درصد). از این تعداد ۱۲۳ نفر پسر (۳۶ درصد) و ۲۲۰ نفر دختر (۶۴ درصد) بودند. تعداد ۱۴۷ نفر (۴۳ درصد) در مقطع دکترای حرفه‌ای پزشکی، دندان‌پزشکی، داروسازی و تعداد ۱۹۶ نفر (۵۷ درصد) در مقاطع کارشناسی و کاردانی تحصیل می‌کردند. متوسط معدل تحصیلی کل دانشجویان ۱۶/۱۸ و دامنه معدل آنها از ۱۰/۸۲ تا ۱۹/۵ متغیر بود. میانگین نمرات کسب شده برای هر یک از رویکردها و مهارت مطالعه از حداکثر امتیاز ۲۰، در رویکرد عمقی مطالعه ۱۵/۱۸، رویکرد راهبردی ۱۵/۴۸ و رویکرد سطحی ۱۳/۴۰ بود (جدول ۱).

مقایسه میانگین نمره رویکردهای مطالعه در جدول ۲ نشان می‌دهد که دانشجویان مقطع دکترای حرفه‌ای در مقایسه با دانشجویان مقاطع پایین‌تر (دوره‌های کارشناسی و کاردانی) به‌طور معناداری از رویکرد عمقی و راهبردی مطالعه کمتر استفاده کرده بودند ($p = ۰/۰۰۶$ ، $p = ۰/۰۴$). در حالی که بین میزان استفاده از رویکردهای سطحی مطالعه در هر دو گروه دانشجویان تفاوتی مشاهده نگردید ($p = ۰/۴۰۵$). مقایسه میانگین نمرات رویکردهای مطالعه دانشجویان با عملکرد تحصیلی پایین و بالا نشان داد که دانشجویان با

وزنی از عدد ۵ تا ۱ تعلق می‌گیرد و نمره مربوط به هر کدام از مقیاس‌ها از طریق جمع کردن ارزش عددی سؤال‌های مربوطه به دست می‌آید. بر این اساس، می‌توان نمرات سه رویکرد اساسی را با جمع کردن نمرات خرده‌مقیاس‌های آنها محاسبه کرد؛ نمرات خرده‌مقیاس‌ها با جمع کردن امتیازات داده شده به سؤال‌های هر خرده‌مقیاس به دست می‌آید. مقایسه میانگین نمرات رویکردها یا خرده‌مقیاس‌های هر رویکرد درجه اهمیت آنها را نشان می‌دهد. رویکرد اصلی فرد رویکردی است که وی در آن بیشترین میانگین را به دست آورده است. رویکردهای دیگر، با توجه به میانگین، به ترتیب در مراحل بعدی اهمیت قرار می‌گیرند.

ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسش‌نامه در مطالعات مختلف مورد بررسی قرار گرفته و شاخص‌های روایی و پایایی آن محاسبه شده است. نتایج این پژوهش‌ها ضمن تأیید ساختار عاملی پرسش‌نامه بر اساس مبانی نظری موجود، ضریب پایایی (ضریب آلفای کرونباخ) رویکردهای عمقی، راهبردی و سطحی را به ترتیب: ۰/۸۴، ۰/۷۰ و ۰/۸۰ محاسبه کرده‌اند (۱۴-۱۶). در این مطالعه نیز پایایی ثبات درونی پرسش‌نامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای رویکردهای عمقی، راهبردی و سطحی به ترتیب: ۰/۷۶، ۰/۸۵ و ۰/۷۰ محاسبه شد.

برای گروه‌بندی دانشجویان به دو دسته دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پایین از قاعده کرتون به نقل از لو و سون (Lu & Suen) استفاده شد (۱۷). مطابق این قاعده، ۲۷ درصد بالا و پایین معدل تحصیلی دانشجویان به عنوان پیشرفت تحصیلی بالا و پایین انتخاب شدند.

برای تعیین میانگین رویکردهای مطالعه دانشجویان به نحوی که نتایج حاصل قابل مقایسه با همدیگر باشند از روش بایرن (Byrne) استفاده شد (۱۸). بدین ترتیب بعد از محاسبه امتیازات خرده‌مقیاس‌های ۱۳ گانه و تجمیع تفکیک شده آنها در سه حیطه جداگانه رویکرد عمقی، راهبردی و سطحی، برای تعیین میانگین هر حیطه، امتیازات به دست

ماتریس همبستگی بین راهبردهای سه‌گانه مطالعه نشان داد که بیشترین ارتباط بین رویکرد عمقی و راهبردی ($r=0/634, p=0/001$) و کمترین رابطه بین رویکرد سطحی و عمقی وجود داشته است ($r=0/154, p=0/004$) ولی بین رویکرد سطحی و راهبردی ارتباطی مشاهده نگردید ($r=0/088, p=0/103$).

معدل تحصیلی پایین به‌طور معناداری توجه بیشتری به رویکرد سطحی مطالعه داشته‌اند. میانگین نمرات رویکردهای عمقی و راهبردی دانشجویان با معدل تحصیلی بالا بیشتر بود ولی این تفاوت از نظر آماری معنادار نبود (جدول ۲).

مقایسه میانگین نمرات رویکردهای مطالعه دانشجویان دختر و پسر نشان داد که بر حسب جنسیت تفاوت معناداری بین رویکردهای مطالعه دانشجویان وجود ندارد.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار مهارت‌های مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی

عناوین	میانگین	انحراف معیار
رویکرد عمقی مطالعه	۱۵/۸۱	۱/۸۹
جستجوی معنا از منابع مورد مطالعه	۱۶/۳۴	۲/۴۵
مرتبط ساختن اندیشه‌های مطرح شده در متن	۱۵/۴۸	۲/۷۳
استفاده از شواهد در هنگام داوری و نتیجه‌گیری	۱۴/۸۷	۲/۴۲
علاقه‌مندی به مطالب مورد مطالعه	۱۶/۵۵	۲/۳۱
رویکرد راهبردی مطالعه	۱۵/۸۴	۲/۲۳
مطالعه منظم	۱۵/۲۴	۲/۶۹
مدیریت زمان	۱۴/۷۰	۳/۱۹
هشیاری در برابر تقاضاهای تکلیف	۱۵/۹۹	۲/۹۶
دستیابی به اهداف تعیین شده	۱۴/۴۶	۲/۷۳
کنترل و تنظیم اثربخشی	۱۶/۸۰	۲/۵۰
رویکرد سطحی مطالعه	۱۳/۸۶	۲/۳۷
حفظ کردن مطالب نامرتبط و پراکنده	۱۳/۰	۳/۳۵
مطالعه بدون هدف	۱۴/۲۵	۲/۶۸
محدود کردن مطالعه به سرفصل‌ها	۱۴/۰۳	۳/۲۵
مطالعه بخاطر ترس از شکست خوردن	۱۴/۱۸	۳/۷۳

جدول 2: میانگین و انحراف معیار مهارت‌های مطالعه دانشجویان به تفکیک متغیرهای مطالعه

متغیرها (n)		رویکرد عمقی مطالعه		رویکرد راهبردی مطالعه		رویکرد سطحی مطالعه	
		میانگین و	مقادیر p	میانگین و	مقادیر p	میانگین و	مقادیر p
۱. جنسیت	دختر (۲۲۰)	انحراف معیار	۱۵/۹۱±۱/۹۰	انحراف معیار	۱۶/۰±۲/۱۶	انحراف معیار	۱۳/۸۲±۲/۳۰
	پسر (۱۲۳)	انحراف معیار	۱۵/۶۳±۱/۸۶	انحراف معیار	۱۵/۵۵±۲/۳۳	انحراف معیار	۱۳/۹۵±۲/۴۸
۲. سطح تحصیلات	دکترای حرفه‌ای (۱۴۷)	انحراف معیار	۱۵/۵۶±۱/۹۱	انحراف معیار	۱۵/۴۶±۲/۰۹	انحراف معیار	۱۳/۹۹±۲/۳۱
	کارشناسی و کاردانی (۱۹۶)	انحراف معیار	۱۵/۹۹±۱/۸۵	انحراف معیار	۱۶/۱۲±۲/۲۹	انحراف معیار	۱۳/۷۷±۲/۴۰
۳. سطح درآمد	معدل بالا (۷۹)	انحراف معیار	۱۵/۹۴±۱/۸۳	انحراف معیار	۱۶/۳۴±۲/۲۸	انحراف معیار	۱۳/۴۰±۲/۳۳
	معدل پایین (۷۹)	انحراف معیار	۱۵/۸۱±۱/۸۹	انحراف معیار	۱۵/۷۰±۲/۰۱	انحراف معیار	۱۴/۲۵±۲/۵۶

بحث

توسط منصوری و همکاران بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز نیز نشان داد که بیشترین رویکردهای مطالعه دانشجویان رویکرد عمقی و کمترین آن رویکرد سطحی بوده است که تا اندازه‌ای با نتایج مطالعه حاضر همسو می‌باشد (۲۰).

مطالعه، تابعی از عوامل فردی، محیطی و زمانی است. به‌کارگیری رویکرد مناسب مطالعه عامل بسیار مهمی در ارتقاء و پیشرفت تحصیلی و ماندگاری دانش فراگرفته است، در حالی که رویکرد نامناسب می‌تواند موجب محدودیت دریافت دانش و سطحی شدن درک دانشجو شود (۱۲). تعیین رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان، کاربردهای متعددی دارد. از این نتایج می‌توان در جهت راهنمایی در طول کلاس درس و حتی به‌صورت مستقل به عنوان یک عامل تعیین‌کننده قبل از ورود به دوره یا برنامه استفاده کرد. یکی از کاربردهای ویژه در این ارتباط این است که مدرس با آگاهی از رویکرد مطالعه و یادگیری فراگیران می‌تواند آنها را آموزش داده و راهنمایی کند (۲۱). بنابراین با آموزش و اصلاح مهارت‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان می‌توان تقویت و افزایش توانمندی‌های لازم را برای فراگیران در محیط‌های آموزشی فراهم نمود.

این مطالعه به منظور بررسی رویکردهای و مهارت مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز انجام شد. یافته‌های پژوهش در زمینه بررسی شاخص‌های آماری مربوط به حیطه‌های مختلف رویکردهای مطالعه و یادگیری در دانشگاه نشان داد که دانشجویان، رویکردهای راهبردی و عمقی مطالعه را به رویکرد سطحی مطالعه ترجیح می‌دهند و از رویکرد سطحی مطالعه که یادگیری را در جهت خواسته‌های تکلیف سوق می‌دهد، کمتر استفاده می‌نمایند. این وضعیت نه تنها در دانشجویان این دانشگاه بلکه در مطالعات انجام شده در سایر دانشگاه‌ها و بر روی سایر دانشجویان نیز نتایج مشابهی در برداشته است. از جمله بایرن (Byrne) در مطالعه‌ای مشابه در سال ۲۰۰۹ با بررسی رویکردهای مطالعه ۲۳۰ دانشجوی دانشگاه دوبلین، میانگین رویکردهای راهبردی، عمقی و سطحی مطالعه دانشجویان را به ترتیب: ۱۴/۲۸، ۱۳/۶۵ و ۱۲/۵۳ گزارش کرده که با نتایج حاضر مطابقت دارد (۱۸). مطالعه‌ای در سال ۲۰۰۷ در دانشگاه نورترن (Northern) فراوانی استفاده دانشجویان را از رویکردهای راهبردی، عمقی و سطحی مطالعه به ترتیب ۵۵ درصد، ۲۶ درصد و ۱۹ درصد گزارش نموده است که با نتایج این مطالعه هم‌خوانی دارد (۱۹). بررسی انجام گرفته

یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد که میانگین نمرهٔ رویکرد سطحی مطالعهٔ دانشجویان با معدل تحصیلی بالا به-طور معناداری از دانشجویان با معدل تحصیلی پایین کمتر بوده است (۱۳/۴۰ در مقابل ۱۴/۲۵، $p=۰/۰۳۲$). به عبارتی رویکرد سطحی مطالعه کمتر مورد توجه و استفاده دانشجویان قوی بوده است. این مسأله نشان‌دهندهٔ انتخاب مناسب و رمز موفقیت دانشجویان قوی در استفاده از شیوه‌های مناسب مطالعه می‌باشد. این موضوع در برخی مطالعات دیگر نیز تأیید شده است. از جمله نتایج، مطالعه‌ای در کشور هنگ‌کنگ نشان داد که تفاوت معناداری بین رویکردهای مطالعهٔ دانشجویان قوی و ضعیف وجود دارد (۱۰). پیشرفت تحصیلی مستلزم وجود عوامل متعددی است که یکی از این عوامل مهارت‌ها و رویکرد مطالعه افراد می‌باشد. بهبود شیوهٔ مطالعهٔ افراد میزان یادگیری و به یادسپاری را در آنها تقویت نموده، در نتیجه عملکرد تحصیلی آنها نیز بهبود می‌یابد. مطالعات متعددی این یافته را تأیید می‌کنند (۲۶، ۷). از جمله مطالعه دروسیس (Derossis) بر روی دستیاران جراحی نشان داد که رابطهٔ مستقیم و معناداری بین رویکردهای مطالعهٔ افراد و عملکرد تحصیلی آنها وجود دارد (۲۷). خدیوزاده نیز گزارش کرده است که راهبردهای مطالعه در دانشجویان مشروط و غیرمشروط با یکدیگر تفاوت معناداری دارد و این راهبردها در دانشجویانی که سابقهٔ مشروط شدن نداشتند، بهتر بوده است (۸) در مطالعهٔ دیگری در چین، مقایسهٔ رویکردهای مطالعهٔ دانشجویان قوی و ضعیف نشان داد که در گروه قوی استفاده از راهبردها و استراتژی‌های پیچیدهٔ شناختی و فراشناختی به مراتب بیش از گروه ضعیف بوده است (۲۸). اگر ما بپذیریم که رویکردهای عمقی و راهبردی مطالعه جهت یادگیری دانشجویان مطلوب‌تر از رویکرد سطحی مطالعه می‌باشد، پس باید با بالا بردن سطح آگاهی دانشجویان نسبت به رویکردهای مطالعات خود و پیامدهای آن و همچنین با به-

مقایسهٔ میانگین نمرات رویکردهای مطالعه در بین دو جنس تفاوت معنادار آماری نشان نداد. به عبارت دیگر بین میزان استفاده از رویکردهای مختلف مطالعه در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت وجود ندارد (جدول ۲). این یافته با نتایج مطالعات انجام گرفته در دانشگاه‌های اصفهان، یزد و گناباد که بین جنسیت و رویکردهای مطالعه رابطه معناداری وجود نداشته است، هم‌خوانی دارد (۲۲-۲۴). اما با نتایج دو مطالعهٔ دیگر که نیم‌رخ رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دختر و پسر را در چندین حیطه متفاوت گزارش نموده است، مغایر است (۳، ۲۵).

در بررسی رویکردهای مطالعهٔ دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی، تفاوت معناداری مشاهده شد. به عبارتی میانگین نمرهٔ رویکردهای عمقی و راهبردی مطالعهٔ دانشجویان مقطع کارشناسی به‌طور معناداری بیش از مقطع دکترای حرفه‌ای بود (جدول ۲). این یافته با نتایج مطالعهٔ جوادی که گزارش نموده است میانگین نمرات رویکردهای مطالعهٔ دانشجویان مقطع کارشناسی بیش از مقطع دکتری است منطبق می‌باشد (۷). این یافته به روشنی نشان می‌دهد که رویکرد مطالعهٔ دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان-پزشکی و داروسازی (مقطع دکتری) چندان مطلوب نمی‌باشد. شیوهٔ تدریس اساتید و استفادهٔ وسیع از سؤالات عینی به‌ویژه چند گزینه‌ای در ارزشیابی دانشجویان و کاربردی و حرفه‌ای بودن رشتهٔ تحصیلی، ممکن است از علل اصلی گرایش این دسته از دانشجویان به رویکرد سطحی مطالعه بوده باشد. نتایج یک مطالعه توسط فتح‌آبادی و سیف در دانشگاه علامه طباطبایی نشان داد که استفاده از سؤالات چندگزینه‌ای رویکرد سطحی مطالعه را در دانشجویان تقویت کرده است. اگر بپذیریم رویکرد عمقی مطالعه می‌تواند موجب بهبود یادگیری و انتقال عمقی و درک بهتر مطالب درسی گردد، توصیه می‌شود که اساتید دانشکده‌های پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی از سؤالات غیر عینی نیز در ارزیابی دانشجویان استفاده نمایند (۱۱).

شرایط یادگیری، پیشنهاد می‌شود که دست‌اندرکاران امر آموزش و تدریس و ارزشیابی از فراگیران در دانشگاه‌ها در طراحی و ارائه آموزش به رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان توجه نمایند.

کارگیری روش‌های مناسب تدریس و ارزشیابی کیفیت یادگیری دانشجویان را بهبود بخشیم.

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که دانشجویان از رویکرد عمقی و راهبردی مطالعه بیشتر از رویکرد سطحی مطالعه استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه رویکردهای مطالعه و یادگیری دارای رابطه معناداری با عملکرد تحصیلی دانشجویان هستند. توصیه می‌شود که اساتید با به‌کارگیری روش‌های مناسب تدریس و ارزشیابی، دانشجویان را به سمت انتخاب رویکردهای مناسب مطالعه هدایت نموده و کیفیت یادگیری دانشجویان را بهبود و تعمیق بخشند. همچنین با توجه به اهمیت ارتقای کیفیت آموزش و بهبود

قدردانی

از تمامی کسانی که به هر نحو ما را در انجام این مطالعه یاری رساندند، به ویژه معاونت محترم تحقیقات و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز که بودجه طرح را تأمین نمودند، همچنین مدیریت مرکز مطالعات دانشگاه و دانشجویان عزیز تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- 1-Sadler Smith E. Intuition-Analysis style and approaches to studying. *Educational Studies*. 1999;25(2):159-73.
- 2-Rabiee A, Yavari M, Yousefian E. [Studying skills in University]. Isfahan: Kankash & Isfahan University of Medical Sciences; 2002. P. 34-47. [In Persian]
- 3-Seif, Aliakbar. Methods of learning and reading. Tehran: Doran; 1997. P. 49-65.
- 4-Salehi M, Enayati T. [Comparison of normal and learning strategies and study its relationship with academic achievement]. *Fasnamehye andishehhaye taze dar oloume tarbiati* 2009;4(3):63-81. [In Persian]
- 5-EmamiPour S, ShamsEsfandabad H. [Learning and Cognitive Styles: Theories and Tests]. Tehran: Samt; 2007. P. 65-79. [In Persian]
- 6-Saheb Alzamani M, Zirak A. [Students' learning and study strategies in Isfahan University of Medical Sciences and their relationship with test anxiety]. *Iran J Med Edu* 2011;11(1):58-68. [In Persian]
- 7-Haghani F, Khadivzadeh T. [The effect of a learning and study skills workshop on talented students' learning and study strategies in Isfahan University of Medical Sciences]. *Iran J Med Educ* 2009;9(1):31-9. [In Persian]
- 8-Javadi M, Keyvanara M, Yaghoobi M, Hassanzadeh A, Ebadi Z. [The relationship between metacognitive awareness of reading strategies and students' academic status in Isfahan University of Medical Sciences]. *Iran J Med Educ* 2010;10(3):246-54. [In Persian]
- 9-Khadivzadeh T. Learning and study strategies of medical students in Mashhad University of Medical Sciences & Health Services. *J Med Educ* 2001;1(2):113-20. [In Persian]
- 10-Yip MCW. Differences in learning and strategies between high and low achieving university students: a Hong Kong study. *Educ Psychol* 2007;27(5):597-606.
- 11-Fathabadi J, Saif A. Investigating the effects of type of assessment (Essay and Multiple-Choice) on students' approaches to studying and exam perception strategies between students with high and low achievement. *J Educ Psychol* 2007;3(4):21-46.
- 12-Yonker JE. The relationship of deep and surface study approaches on factual and applied test-bank multiple-choice question performance. *Assessment & Evaluation High Educ* 2011; 36(6):673-86.
- 13-Krejcie RV, Morgan DW. Determining Sample Size for Research Activities, *Educ Psychol Meas* 1970;30:610-7. Available From: URL: <http://alimir20.persianblog.ir/post/22>. Accessed Sept 14, 2012
- 14-Diseth A. Validation of Norwegian version of the Approaches and Study Skills Inventory for Students (ASSIST): Application of structural equation modelling. *Scand J Educ Res* 2001;45(4):381-94.

- 15-Byrne M, Flood B, Willis P. Validation of the Approaches and Study Skills Inventory for Students (ASSIST) using accounting students in the USA and Ireland: a research note. *Account Educ* 2004;13(4):449-59.
- 16-Speth CA, Namuth DM, Lee DJ. Using the ASSIST short form for evaluating an information technology application: Validity and reliability issues. *Informing Sci* 2007;100:107-19.
- 17-Lu C, Suen HK. Assessment approaches and cognitive styles. *J Educ Meas* 1995;32(1):1-17.
- 18-Byrne M, Flood B, Willis P. An inter-institutional exploration of the learning approaches of students studying accounting. *Int J Teach Learn High Educ* 2009;20(2):155-67.
- 19-Brodersen, Lisa D. Approaches to studying and study tactics of baccalaureate nursing students. [dissertation]. Iowa: Univ Northern Iowa; 2007. [Online] 2011 Apr 16. Available from: URL: <http://gradworks.umi.com/32/98/3298304.html>. Accessed Apr 25, 2011.
- 20-Mansouri P, Soltani F, Rahemi S, Moosavi Nasab M, Ayatollahi AR, Nekoeian A. Nursing and midwifery students' approaches to study and learning. *J Adv Nurs* 2006;54(3):351-8.
- 21-Rezaie K, Kouhestani HR, Ganjeh F, Anbari Z. Learning styles of first semester students in Arak University of Medical Sciences, 2008. *Arak Med Univ J* 2010;12(4):44-51.
- 22-Amini N, Zamani BE, Abedini Y. [Medical students' learning styles]. *Iran J Med Educ* 2010;10(2):141-7. [In Persian]
- 23-Hosseini Shahidi L, Atarodi A, Moghimian M. [The survey of using strategies rate in students]. *Ofoogh-e-Danesh J* 2005;11(1):53-60. [In Persian]
- 24- Hosseini SMH, Ahmadi MH, Abbasi Shavazi M, Eslami Farsani Sh. [Study Skills in Bachelor Students in the School of Public Health, Yazd, 2006]. *Strides in Development of Medical Education* 2008;5(2):88-93. [In Persian]
- 25-Nourian AA, Mousavinasab N, Fahri A, Mohammadzadeh A. [Medical Students' Study Skills and Habits in Zanjan University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ* 2006;6(1):101-7.
- 26-Fereidouni Moghadam M, Cheraghian B. [Study Habits and Their Relationship with Academic Performance among Students of Abadan School of Nursing]. *Strides in Development of Medical Education* 2009;6(1):21-8. [In Persian]
- 27-Derossis AM, Da Rosa D, Schwartz A, Hauge LS, Bordage G. Study habits of surgery residents and performance on American Board of Surgery In-Training examinations. *Am J Sur* 2004;188 (3):230-6.
- 28-Yau, Jia-ling Charlene. Two Mandarin readers in Taiwan: characteristics of children with higher and lower reading proficiency levels. *J Res Read* 2005;28(2):108-24.

Approaches to Study and learning of Students in Ahvaz JundiShapur University of Medical Sciences

Abdol Hossein Shakurnia¹, Mehri GHaforian², Hossein Elhampour³

1-Lecturer of Immunology.

2-Associate Professor of Immunology.

3-Lecturer of Educational Sciences.

1,2-Department of Immunology
Faculty of Medicine, Ahvaz
Jundishapur University of Medical
Sciences, Ahvaz, Iran.

3-Department of Educational
Sciences, Shahid Chamran
University of Ahvaz, Iran.

*Corresponding author:
Abdol Hossein Shakurnia;
Department of Immunology
Faculty of Medicine, Ahvaz
Jundishapur University of
Medical Sciences, Ahvaz, Iran
Tel: +989163132602
Email: shakurnia@yahoo.com

Abstract

Background and Objective: Academic success in universities requires effective effort, valid study and proper time management. Identification and strengthening the strategies and study approaches in the educational centers to facilitate the learning process, can improve student academic performance. This study was performed to investigate approaches and study skills of students in Ahvaz JundiShapur University of Medical Sciences (AJUMS).

Subjects and Methods: This descriptive study was conducted on 361 students of AJUMS in 2010. Data collected by standardized questionnaires of Approached and Study Skills Inventory for Students (ASSIS). Data were analyzed by statistical tests included t-test, ANOVA and Pearson correlation through SPSS-15 software.

Results: About two thirds of students were female and over 50 percent in bachelor and associate with the *Grade Point Average* (GPA) was 16.18. The average scores of deep approach, students study and strategic level, were, 15.18, 15.48 and 13.40 of the maximum 20, respectively. Between the average scores of students study approaches and educational performance in some areas, there was a significant relationship ($r = -0.167$, $r = 0.137$). No significant difference was observed between male and female students studying approaches.

Conclusion: Students used deep study and strategic approach more than surface study approach in their studying. Promotion of quality education and improving learning conditions will require the design and provide training to students studying approaches to consider.

Keyword: approaches to study and learning- ASSIS- students.

► Please cite this paper as:

Shakurnia AH, GHaforian M, Elhampour H. Approaches to Study and learning of Students in Ahvaz JundiShapur University of Medical Sciences. *Jundishapur Sci Med J* 2013;11(6):577-586

Received: Aug 17, 2011

Revised: Feb 13, 2012

Accepted: Feb 27, 2012